

153. Bijbelstudie over DE MYTHE VAN DE TIEN VERLOREN STAMMEN ISRAELS MITOS ASERET SHIV'TEI YIS'RA'EL HA'AVODIM מיתוס עשרת שבטי ישראל האבודים

Deel 4: Tweede terugkeer uit de ballingschap

Al eeuwenlang doen de meest merkwaardige en fantastische theorieën de ronde over het lot en de mysterieuze verblijfplaats van de tien stammen van het noordelijke koninkrijk Israël, die als straf voor hun afgodendienst in de Assyrische ballingschap werden weggevoerd en daarna volgens velen spoorloos uit de geschiedenis zijn verdwenen en daarom als 'de verloren tien stammen' worden aangeduid. Toch hoe verloren zijn de 'verloren' stammen eigenlijk? Zijn ze echt nooit boven water gekomen? Op deze vraag zullen wij in deze studiereeks een antwoord proberen te vinden.

Korte samenvatting en conclusies vorige studie

De vorige keer zagen we het bewijs van G'ds trouw en liefde jegens Zijn volk Israël. Ondanks hun ontrouw en ongehoorzaamheid jegens Hem wees Hij de kinderen van Israël niet definitief af en was hun ballingschap en de verwoesting van Jeruzalem en de tempel als straf voor hun afgoderij slechts van tijdelijke aard. Reeds voor hun wegvoering naar Babylon gaf de Eeuwige door Zijn profeet Jeremia aan Zijn volk de belofte, dat zij na 70 jaren weer terug zouden keren om Jeruzalem en de tempel weer te herbouwen en bij monde van de profeet Jesaja liet Hij ook weten wie daartoe de opdracht zou geven: Cyrus II, de koning van Perzië! In de laatste verzen van II Kronieken en de eerste verzen van Ezra lazen wij dat deze profetie inderdaad na 70 jaren uitgekomen is en ook de profeet Daniël refereerde naar deze 70 jaren in de verzen 1 en 2 van zijn negende hoofdstuk. De verwoesting van de tempel vond plaats in het jaar 586 v.g.t. en in het jaar 516 v.g.t., precies 70 jaren later, was de tempel in volle glorie herbouwd en opnieuw ingewijd. De Eeuwige heeft het beloofd en Hij hield Zich aan Zijn woord, want G'd is getrouw, Zijn plannen falen niet! Hij heeft ook beloofd, dat Zijn volk uit de ballingschap terug zou keren en het land van hun vaders opnieuw in bezit zou nemen. Ook dat is uitgekomen! Maar de terugkeer verliep in meerdere fases en is nog steeds niet helemaal afgerond. De eerste groep ballingen van 42.360 personen uit o.a. de stammen Juda, Benjamin, Levi, Efraim en Menasse mocht in het jaar 538 v.g.t. terugkeren onder leiding van Zerubavel [Zerubbabel], een directe afstammeling van David en de hogepriester Yeshua [Jesua].

Tweede terugkerende groep Israëlieten

De terugkeer van de tweede aanzienlijke groep Israëlieten uit alle stammen vond 80 jaar later plaats, in het jaar 458 v.g.t. onder leiding van de priester en schriftgeleerde Ezra, die volgens het geslachtsregister rechtstreeks van Aharon [Aäron] afstamde. Over deze tweede fase van de terugkeer uit de ballingschap lezen wij het volgende: *"Later, tijdens de regering van Artaxerxes (in de Hebreeuwse grondtekst staat ארתחשטא Artach'shasta), de koning van Perzië, vertrok een zekere Ez'ra uit Babylonië ... Deze Ez'ra was een sofer [schrijver ofwel schriftgeleerde], goed onderlegd in de Wet van Moshe [Mozes], de Tora die de Eeuwige, de G'd van Israël, heeft gegeven, en hij werd door de Eeuwige, zijn G'd, beschermd, waardoor de koning hem alles toestond wat hij verlangde. Een aantal priesters, Levieten, tempelzangers, poortwachters, tempelknechten en andere Israëlieten reisde met hem mee naar Jeruzalem. Het was in het zevende regeringsjaar van koning Artaxerxes (458 v.g.t.), en ze kwamen aan in de vijfde maand (Av) van dat jaar. Ez'ra was volgens plan uit Babylonië vertrokken op de eerste dag van de eerste maand (Nisan), en op de eerste dag van de vijfde maand kwam hij in Jeruzalem aan, want G'd bood hem onderweg bescherming. Hij was namelijk met heel zijn hart op gericht de Tora van de Eeuwige te onderzoeken, die na te leven, en de Israëlieten te leren wat hun wetten en regels zijn."* (Ez'ra [Ezra] 7:1 en 6-10, Nieuwe Bijbelvertaling). Hij had dus de juiste

hartsgesteldheid om leiding te kunnen geven aan deze tweede remigratiegolf. En dat was het zeer zeker! De aanduiding 'een aantal' kan de indruk wekken, dat het slechts om een kleine groep ging, maar niets is minder waar. Het waren sowieso al meer dan duizend, zo niet duizenden die samen met Ez'ra naar de heilige stad Jeruzalem trokken naar aanleiding van een koninklijk besluit, dat luidt als volgt: *“Artach'shasta [Artaxerxes], koning der koningen, aan de priester Ez'ra, de geleerde in de wet van de G'd des hemels, enzovoort. Door mij is bevel gegeven, dat ieder die in mijn koninkrijk tot het volk Israël, zijn priesters of de Levieten behoort, en zich bereid verklaart naar Jeruzalem te gaan, met u mag meegaan. Aangezien gij vanwege de koning en zijn zeven raadsheren uitgezonden wordt om een onderzoek in te stellen naar Juda en Jeruzalem, volgens de wet van uw G'd, welke in uw bezit is; tevens om het zilver en het goud over te brengen, dat de koning en zijn raadsheren vrijwillig hebben geschonken aan de G'd van Israël, wiens woning te Jeruzalem is, benevens al het zilver en goud dat gij in het gehele gewest Babel zult verkrijgen, met de vrijwillige gaven die het volk en de priesters vrijwillig zullen geven voor het huis van hun G'd, die in Jeruzalem woont; Daarom moet gij diensvolgens zorgvuldig voor dit geld kopen stieren, rammen, lammeren en de daarbij behorende spijsoffers en plengoffers, en deze offeren op het altaar van het huis van uw G'd, die in Jeruzalem woont. Wat u en uw broeders echter goed zal dunken te doen met het overige zilver en goud, dat moogt gij doen naar de wil van uw G'd. De voorwerpen echter, die men u ter hand gesteld heeft voor de dienst in het huis van uw G'd, lever die af voor de G'd in Jeruzalem. Wat er verder nodig is voor het huis van uw G'd, dat gij zoudt moeten betalen, dat kunt gij betalen uit de koninklijke schatkist. Voorts is door mij, koning Artach'shasta [Artaxerxes], bevel gegeven aan alle schatbewaarders van het gebied over de Rivier: alles wat de priester Ez'ra, de geleerde in de wet van de G'd des hemels, u zal vragen, zal stipt worden uitgevoerd, tot een bedrag van honderd talenten zilver, honderd kor tarwe, honderd bath wijn, honderd bath olie, en zout in onbeperkte mate. Alles wat uit het gebod van de G'd des hemels volgt, moet nauwgezet worden uitgevoerd voor het huis van de G'd des hemels opdat er geen toorn kome over de regering van de koning en zijn zonen. Ook doen wij u aangaande al de priesters, Levieten, zangers, poortwachters, tempelhorigen en dienaren van dit huis van G'd weten, dat het niet geoorloofd is hun belasting, cijns of tol op te leggen. Gij nu, Ez'ra, stel naar de wijsheid van uw G'd, die gij bezit, regeerders en rechters aan, opdat zij rechtspreken over het gehele volk dat in het gebied over de Rivier woont, over allen die de wetten van uw G'd kennen; en hem die ze niet kent, zult gij ze bekendmaken. Aan ieder die de wet van uw G'd en de wet van de koning niet volbrengt, zal stipt recht geoeffend worden: hetzij ter dood, hetzij tot verbanning, hetzij tot geldboete of tot gevangenzetting!”* (אזרא Ez'ra [Ezra] 7:12-26, NBG-vertaling). Dit besluit van koning Artaxerxes sluit naadloos aan bij de twee eerdere besluiten van de koningen Cyrus II en Darius I, maar gaat daarin zelfs nog verder door de Israëlieten in de provincie Trans-Eufrat in feite zelfbestuur toe te kennen. Wie was deze gulle, g'dvrezende Perzische koning? Artakhshatra, die in het Hebreeuws ארתחשטא Artach'shasta en in het Grieks Ἀρταξέρξης Artaxerxes genoemd wordt, was de jongste zoon van Xerxes I, die in het boek Ester bekend is onder de naam Achash'verosh. Nadat Xerxes I in 465 v.g.t. bij een paleisrevolutie door Artabanus, de bevelhebber van zijn lijfwacht, en enkele hovelingen samen met zijn oudste zoon werd vermoord, volgde Artaxerxes zijn vader op de troon en liet de samenzweerders terechtstellen. De 41 jaren van zijn bewind van 465 tot 424 v.g.t. werden gekenmerkt door verzoening en diplomatie. Zo werden in het jaar 449 v.g.t. door hem zelfs de betrekkingen met de aartsvijand Griekenland genormaliseerd en zoals we zojuist in Ezra 7:7,8 en 13 gelezen hebben, gaf hij aan alle Israëlieten in zijn hele koninkrijk, die dat zelf wilden, in zijn zevende regeringsjaar, het jaar 538 v.g.t. de toestemming om naar Jeruzalem terug te mogen keren. Ongeveer 1800 mannen gaven hieraan gehoor, die in אזרא Ez'ra [Ezra] 8:1-14 met vermelding van hun geslachtsregisters heel gedetailleerd worden opgesomd. Het daadwerkelijke aantal repatrianten zal echter wel vele male hoger gelegen hebben, want vrouwen en kinderen zijn hier niet meegerekend terwijl die er volgens mij wel bij geweest zullen zijn. In vers 21 lees ik namelijk: *“Daar bij het Ahavakanaal riep ik op tot een vasten, om ons te verootmoedigen voor onze G'd, en Hem te smeken om een voorspoedige reis voor onszelf, voor onze kleine kinderen en voor al onze bezittingen.”* Ik kan mij niet voorstellen dat ze kleine kinderen zonder hun moeders meegenomen zouden hebben. Hoe dan ook, evenals de eerste groep bestond ook de

tweede groep teruggekeerde ballingen niet alleen uit Judeeërs en Benjaminieten, maar uit Israëlieten van alle stammen. Dat blijkt ten eerste uit het besluit van Artaxerxes, waarin hij schrijft: *“Ieder die in mijn koninkrijk tot het volk Israëel, zijn priesters of de Levieten behoort...”*, dus ongeacht uit welke stam, maar ook uit het feit, dat zij na hun aankomst in Jeruzalem twaalf stieren offerden, één voor elk van de twaalf stammen: *“De ballingen die uit de gevangenschap kwamen droegen offers op aan de G'd van Israëel: twaalf stieren voor héél Israëel!”* (אזרא Ez'ra [Ezra] 8:35a).

Herstel van de muren

Door de besluiten van de Perzische koningen Cyrus II, Darius I en Artaxerxes I zijn weliswaar enkele tienduizenden Israëlieten uit alle stammen teruggekeerd naar het land van hun vaders, werd het altaar op zijn oude fundamenten herbouwd en weer in gebruik genomen, werd een compleet nieuwe tempel gebouwd wiens heerlijkheid nog groter was dan die van de eerste, en werd ook de stad Jeruzalem weer gedeeltelijk herbouwd. In het jaar 445 v.g.t., ruim 93 jaar na het decreet van Cyrus II, lagen de vernielde stadsmuren van de heilige stad alsook de meeste huizen nog steeds in puin. Dat was voor de teruggekeerde bewoners een hachelijke situatie, want door het ontbreken van een sterke muur waren de stad en de tempel totaal onbeschermd tegenover de vijandige buuren en werden een mikpunt van spot. Dit kwam N'chem'ya [Nehemia], de Joodse schenker van koning Artaxerxes I ter ore. In zijn memoires schrijft hij hierover: *“In de negende maand (Kislev) van het twintigste regeringsjaar van koning Artach'shasta [Artaxerxes] van Perzië (445 v.g.t.) bezocht Chanani, één van mijn Joodse landgenoten, mij terwijl ik in het paleis in Shushan [Susan] was. Hij was met nog enkele mannen uit Juda gekomen. Ik informeerde naar de omstandigheden in Jeruzalem en hoe het ging met de Joden, die vanuit de ballingschap naar Jeruzalem waren teruggegaan. Zij verkeren in grote moeilijkheden, antwoordden mijn bezoekers. De stadsmuur van Jeruzalem ligt nog steeds in puin en de poorten zijn in vlammen opgegaan. Toen ik dat hoorde, ging ik zitten en barschte in tranen uit. Dagenlang was ik diepbedroefd. Ik weigerde te eten en bad voortdurend tot de G'd van de hemel.”* (נחמיה N'chem'ya [Nehemia] 1:1-4, Het Boek). En vier maanden later: *“In de maand Nisan, in het twintigste jaar van koning Artach'shasta [Artaxerxes], toen er wijn voor hem gereed stond, hief ik de wijn op en reikte die de koning toe. Nu was ik nooit treurig geweest in zijn tegenwoordigheid. De koning zeide tot mij: Waarom staat uw gezicht zo somber, hoewel gij niet ziek zijt? Dit kan niet anders dan hartzeer zijn. Toen werd ik ten zeerste bevreesd, en zeide tot de koning: De koning leve in eeuwigheid! Hoe zou mijn gezicht niet somber staan, daar de stad, de plaats waar de graven mijner vaders zijn, verwoest is en haar poorten door vuur verteerd zijn? En de koning zeide tot mij: Wat is dan uw verzoek? Toen bad ik tot de G'd des hemels. En ik zeide tot de koning: Dat gij, indien het de koning goeddunkt en indien uw knecht u welgevallig is, mij zendt naar Juda, naar de stad waar de graven mijner vaders zijn, om haar te herbouwen. De koning zeide tot mij, terwijl zijn gemalin naast hem zat: Hoelang zal uw reis duren, en wanneer zult gij terugkeren? En de koning stemde erin toe mij te zenden; en ik gaf hem een bepaalde tijd op. En ik zeide tot de koning: Indien het de koning goeddunkt, laat men mij brieven geven voor de landvoogden van het gebied over de Rivier (de Eufraat), dat zij mij laten doortrekken, totdat ik in Juda kom; Ook een brief aan Asaf, de houtvester des konings, dat hij mij hout geve om de poorten van de burcht die bij de tempel behoort, van zolders te voorzien en voor de muur van de stad en voor het huis, waar ik mijn intrek nemen zal. En de koning gaf ze mij, daar de goede hand van mijn G'd over mij was. Ik kwam bij de landvoogden van het gebied over de Rivier en gaf hun de brieven van de koning. Ook had de koning legeroversten en ruiters met mij meegezonden.”* (נחמיה N'chem'ya [Nehemia] 2:1-9, NBG-vertaling). Niet voor niets stuurde de koning een militaire escorte mee om hem te beschermen, want het was al geruime tijd onrustig in de provincies ten westen van de Eufraat. Na de opstond van Megabyzus in 448 v.g.t. trachtte koning Artaxerxes deze problemen te bezweren en daarom ging hij maar al te graag in op het verzoek van zijn schenker, die hem zeer dierbaar was. Hij benoemde hem tot gouverneur en stuurde hem op een officiële missie naar Jeruzalem onder begeleiding van hoge officieren en hun manschappen. Toen N'chem'ya [Nehemia] de brieven van de koning aan de gouverneurs ten westen van de Eufraat overhandigde, reageerden San'valat [Sanballat], de stadhouder van Shom'ron [Samaria], en Toviya [Tobia], een Ammonitische bestuursambtenaar,

hevig verontwaardigd. De benoeming van N'chem'ya [Nehemia] tot stadhouder van Yehuda [Juda] had namelijk tot gevolg, dat Jeruzalem en het hele gebied van Mitz'pa [Mispa] in het noorden tot Beit Tzur [Bet-Sur] in het zuiden van de provincie Samaria werd losgekoppeld om een zelfstandige provincie te vormen. Het is natuurlijk begrijpelijk, dat deze nieuwe ordening niet door iedereen in dank werd afgenomen en dus ook niet zonder slag of stoot tot stand zou komen. Gezien het feit, dat de stadhouder van Samaria zo woedend was, moest N'chem'ya [Nehemia] er rekening mee houden, dat San'valat [Sanballat] samen met de stadhouders van de andere provincies die aan Juda grensden, de Asdodieten, Ammonieten en Arabieren, misschien zelfs met geweld de constituering van de nieuwe provincie zouden tegenwerken. Hij moest dus maatregelen treffen om de stad en haar inwoners tegen aanvallen te beschermen. Het was derhalve van het grootste belang, de stadsmuren zo spoedig mogelijk te herbouwen. Hij bewapende de arbeiders met zwaarden, speren, bogen, schilden en pantsers en liet ze beurtelings de herstelwerkzaamheden uitvoeren en de wacht houden. Dat was beslist geen overbodige maatregel, want de bureu raakten buiten zichzelf van woede en waren inderdaad van plan om Jeruzalem onverwacht aan te vallen en de Joden te doden. Vanwege het dreigend gevaar liet N'chem'ya [Nehemia] de muren dag en nacht bewaken en de bouwlieden hadden tijdens het werken steeds een zwaard aan hun heup hangen. Zij werkten van zonsopgang tot zonsondergang terwijl steeds de helft van de mannen de wacht hield. Dat doet mij denken aan de omstandigheden in de kibbutzim in de pionierstijd voor en vlak na de tweede Wereldoorlog in het Britse mandaatgebied Palestina. Na 52 dagen was de muur voltooid, op de vijftiendagste dag van de zesde maand (Elul). Toen de vijandelijke volken rondom hen dit hoorden, werden ze bang en voelden zich terneergeslagen, omdat ze beseften, dat dit werk door de G'd van Israël tot stand was gebracht! Doordat Jeruzalem weer ommuurd was heeft N'chem'ya [Nehemia] een tiende van de bevolking van het land ertoe gebracht, in de stad te gaan wonen, waarmee zij weer haar oude betekenis als hoofdstad en als het centrum van het g'dsdienstige leven heeft herwonnen. N'chem'ya [Nehemia] was buitengewoon bekwaam als gouverneur van Juda, want door de rijke Joden ertoe te bewegen, hun arme landgenoten, die zich met hun families aan hen moesten verkopen, hun schulden kwijt te schelden, droeg hij ertoe bij, ernstige spanningen te bezweren. Doordat hij ervoor zorgde, dat de Shabat weer in ere gehouden werd en het volk de tienden weer aan de Levieten afleverde en er een einde maakte aan gemengde huwelijken met afgodendienaars herstelde hij de positie van Israël als het volk van G'd. De Israëlieten zijn weer terug in hun eigen land, ze hebben een zelfstandige status verkregen, Jeruzalem is herbouwd met nieuwe sterke muren en er is een nieuwe tempel, die zelfs mooier is dan de vorige. De offerdienst is hervat, het volk houdt zich weer aan de voorschriften van de Tora en heeft zijn leven opnieuw aan de Eeuwige toegewijd. Einde goed alles goed zou je zeggen, maar niets is minder waar. Was het maar zo...

Niet alle Israëlieten keerden terug

Helaas zijn niet alle Israëlieten uit de verstrooiing teruggekeerd, hoewel ze daar de gelegenheid toe hebben gehad. In אֶזְרָא Ez'ra [Ezra] 1:3 hebben we immers gelezen, dat koning Cyrus II in zijn decreet nadrukkelijk schreef: *"Laten al diegenen onder u die tot Zijn volk behoren, zich met de hulp van hun G'd naar Jeruzalem in Juda begeven..."* (NBV). *"Wie nu onder u tot enig deel van Zijn volk behoort, zijn G'd zij met hem, hij trekke op naar Jeruzalem in Juda..."* (NBG). *"Laat een ieder van u, waar dan ook, die tot het volk van deze G'd behoort, met G'ds hulp naar Jeruzalem in Juda trekken..."* (GNB). Daar werden alle Israëlieten mee bedoeld, ongeacht van welke stam en ongeacht in welk deel van het Perzische Rijk ze zich op dat moment bevonden. In principe hadden ze toen allemaal terug kunnen gaan net als bij de uittocht uit Egypte, en hoefde helemaal niemand achter te blijven. Toch gebeurde dat niet. Onbegrijpelijk! Uit het tweede hoofdstuk blijkt, dat het decreet van Cyrus tegen alle verwachting in helemaal geen massale terugtocht naar hun eigen vaderland tot gevolg had. Toch de Eeuwige is geduldig, Hij geeft Zijn kinderen keer op keer steeds weer een nieuwe kans. En zo heeft ook Artaxerxes I in zijn koninklijk besluit volgens אֶזְרָא Ez'ra [Ezra] 7:13 opnieuw het royale aanbod gedaan: *"Hierbij bepaal ik dat elke priester, Leviet of andere Israëliet in mijn koninkrijk die voornemens is om met u naar Jeruzalem te gaan, vrij is zulks te doen..."* (NBV). *"Door mij is het volgende bevolen: Al wie in mijn rijk tot het volk Israël behoort, tot zijn priesters en levieten, kan als hij dat*

wil, met u meegaan naar Jeruzalem.” (GNB). “Door mij is bevel gegeven, dat ieder die in mijn koninkrijk tot het volk Israël, zijn priesters of de Levieten behoort, en zich bereid verklaart naar Jeruzalem te gaan, met u mag meegaan.” (NBG). Om u een kleine indruk te geven wat deze Perzische koning met ‘mijn koninkrijk’ bedoelde, zal ik even אֶסְתֵּר Ester 1:1 citeren: “Vanaf zijn troon in de burcht Shushan [Susan] bestuurde koning Achash'verosh [Ahasveros] een rijk, dat zich uitstreckte van India tot Nubië. Het telde niet minder dan honderdzevenentwintig provincies.” Uit alle delen van dit reusachtige rijk mochten de Israëlieten die dat zelf wilden, terugkeren naar hun eigen land. Ik vind het ronduit beschamend, dat daar zo weinig gebruik van is gemaakt. Het overgrote deel van de Israëlieten die teruggekeerd waren, maakte weliswaar deel uit van de stam Juda, maar ook van deze stam was het slechts een kleine minderheid die gehoor gaf aan de oproep tot terugkeer. Natuurlijk waren ook alle andere stammen bij de herinwijding van de tempel vertegenwoordigd zoals we de vorige keer hebben gelezen, maar dat waren slechts enkelingen. De meeste Israëlieten van alle 12 stammen gaven er helaas de voorkeur aan om in die verstrooiing te blijven, om welke reden ook. Zij kenden de profetieën over de terugkeer en het herstel van Israël, maar zij kozen er bewust voor, om daar niet aan mee te werken. Zij wisten maar al te goed, dat de wegvoering in de ballingschap G'ds straf was voor hun afgoderij en afvalligheid. Dat zij daarin bleven volharden zelfs nadat de Eeuwige Zijn volk collectief vergeving schonk en hun de mogelijkheid bood om tot Hem en tot het land van hun voorouders terug te keren, vind ik echt onbegrijpelijk! Ze hadden deze unieke kans met twee handen moeten aanpakken, maar ze wezen het af. Slechts een klein deel van Zijn volk toonde berouw en gaf gehoor aan de oproep, terug te keren, het land weer te bevolken en Jeruzalem en de tempel te herbouwen. De rest bleef in de diaspora wonen, omdat ze daar een nieuw bestaan hadden opgebouwd. Dat is de reden, waarom er nu nog steeds meer Israëlieten buiten dan binnen het land Israël vertoeven, niet alleen van de zogenaamde tien ‘verloren’ stammen, maar van alle twaalf! Eigenlijk is er helemaal geen sprake van ‘verdwenen’ Israëlieten, maar veeleer van ‘afgedwaalde’ Israëlieten. Ik denk, dat Yeshua, de Goede Herder, hen bedoelde toen Hij het over de ‘verloren schapen’ had. Zij maakten immers oorspronkelijk deel uit van Zijn kudde Israël, maar gaven er de voorkeur aan, onder de volken te assimileren. Dat komt heel duidelijk naar voren in de zendingsoopdracht, die Hij aan Zijn apostelen gaf: “Deze twaalf heeft Yeshua uitgezonden en Hij gebod hun, zeggende: *Wijkt niet af op een weg naar heidenen, gaat geen stad van Samaritanen binnen; begeeft u liever tot de verloren schapen van het huis Israëls!*” (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 10:5-6). Yeshua herhaalde dit in hoofdstuk 15:24 tegenover de Kananese vrouw: “*Hij echter antwoordde en zeide: Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls.*” Dit wordt bevestigd door ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 50:6, waarin de Eeuwige zei: “*Een kudde verloren schapen was Mijn volk, hun herders misleidden hen, hen, naar de bergen voerden zij hen!*” In vers 8 riep Hij hen daarom op: “*Vlucht uit Babel weg en trekt uit het land der Chaldeeën en weest als bokken voor de kudde uit!*” Helaas hebben we moeten constateren, dat slechts weinige schapen naar de Goede Herder luisterden, want de meesten bleven in Babel en zij trokken niet uit het land der Chaldeeën. Jammer! Dat deze schapen van het huis Israëls in al deze teksten ‘verloren’ worden genoemd wil echter nog niet zeggen dat ze ook echt verdwenen zijn en dat niemand zou weten waar ze zich bevinden, want om de opdracht van Yeshua, tot de verloren schapen van het huis Israëls te gaan, te kunnen uitvoeren, moest de juiste locatie van deze verstrooide Israëlieten wel aan de apostelen bekend geweest zijn, want anders was het onbegonnen werk. De apostelen wisten echter precies waar de Israëlieten zich bevonden, want van Thomas is het bijvoorbeeld bekend, dat hij naar Parthië en zelfs helemaal naar India ging, om daar de blijde boodschap te verkondigen. Ook de apostel Bartholomeüs zou volgens Eusebius in India gepredikt hebben. Het arbeidsterrein van Andreas was volgens Hieronymus Scythië. Parthië en Scythië waren gebieden bij de Zwarte en Kaspische Zee, waar in die tijd veel Joodse gemeenschappen woonden. De apostelen wisten dus waar ze moesten wezen. Van Paulus en Barnabas weten we, dat ze op de eerste plaats de Joodse gemeenschappen in Klein-Azië, Griekenland en Macedonië bezochten, maar natuurlijk werkte Paulus evenals Petrus ook binnen de Joodse gemeenschap in Rome, die in die tijd ruim 50% van de totale bevolking van de Romeinse hoofdstad uitmaakte. Sinds de tijd van de Ballingschap waren er in het gehele Assyrische, Babylonische en Perzische Rijk en zelfs in het gehele kustgebied van Noord-Afrika en delen van Oost-Afrika tot China en de Molukse eilanden

aan toe Joodse gemeenschappen ontstaan. Ik gebruik hierbij uiteraard het verzamelbegrip 'Joods' zonder daarmee specifiek de stam Juda te bedoelen. Het ligt voor de hand, dat de Israëlieten in de verstrooiing afkomstig waren uit alle stammen en dat ze zich niet per stam in afgebakende gebieden hadden gevestigd. Van alle twaalf stammen hebben de kinderen Israëls zich individueel of groepsgewijs naar alle windrichtingen verspreid. Daarom was de brief van de apostel Jacobus universeel aan alle Stammen Israëls gericht: *"Ya'aqov [Jacobus], dienaar van G'd en van de Heer Yeshua haMashiach, groet de twaalf stammen die over de hele wereld verspreid zijn!"* (יעקב Ya'aqov [Jacobus] 1:1, GNB). Daarmee bedoelde hij ongetwijfeld vooral de vele messiasbelijdende Joden, die volgens מַפְעֻלֹת Mifa'alot [Handelingen] 8:1-3 vanwege de hevige vervolgingen door Sha'ul [Saulus] waren gevlucht naar Shom'ron [Samaria] en de buurlanden. Ook kunnen wij daarbij denken aan de drieduizend bekeerde Joden uit allerlei landstrekken, waarvan de meeste wel na hun onderdompeling en na de viering van Chag haShavuot [het Pinkstersfeest] weer naar hun eigen woonplaats teruggekeerd waren en daar huiskgemeenten hebben gesticht. Aan deze gemeenten in de diaspora was de brief van Ya'aqov gericht. Hoe kwamen deze Israëlieten tot geloof? Doordat de tal'midim [discipelen] van Yeshua vervuld werden met Ruach haQodesh en in voor hen vreemde talen begonnen te prediken: *"Nu waren er Joden te Jeruzalem woonachtig, vrome mannen uit alle volken onder de hemel; en toen dit geluid gekomen was, liep de menigte te hoop en verbaasde zich, want een ieder hoorde hen in zijn eigen taal spreken. En buiten zichzelf van verwondering zeiden zij: Zie, zijn niet al dezen, die daar spreken, Galileeërs? En hoe horen wij hen dan een ieder in onze eigen taal, waarin wij geboren zijn? Parten, Meden, Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Kapadocië, Pontus en Asia, Frygië en Pamfyllië, Egypte en de streken van Libië bij Cyrene, en hier verblijvende Romeinen, zowel Joden als Jodengenoten, Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze eigen taal van de grote daden G'ds spreken!"* (מַפְעֻלֹת Mifa'alot [Handelingen] 2:5-11). Ik moest daarbij denken aan de woorden van de profeten: *"En het zal te dien dage geschieden, dat de volken de wortel van Yishai [Isai] zullen zoeken, die zal staan als een banier der natiën, en Zijn rustplaats zal heerlijk zijn. En het zal te dien dage geschieden, dat de Eeuwige wederom Zijn hand opheffen zal om los te kopen de rest van Zijn volk, die overblijft in Assur, Egypte, Patros, Ethiopië, Elam, Sinear, Hamat en in de kustlanden der zee. En Hij zal een banier opheffen voor de volken, en de verdrevenen van Israël verzamelen en de verstrooide dochters van Juda vergaderen van de vier einden der aarde."* (ישעייהו Yeshayahu [Jesaja] 11:10-12). - *"Zie, Ik breng hen uit het land van het noorden en verzamel hen van de einden der aarde; onder hen blinden en lammen, zwangeren en barenden tezamen; in een grote schare zullen zij hierheen terugkeren!"* (ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 31:8).

De verloren stammen in de rabbijnse geschriften

De legende van de tien 'verloren' stammen vindt haar oorsprong in de Talmud en de Midrash, waarin de 'verdwenen' stammen Israëls in verband gebracht worden met een mythische rivier, die סַמְבַּטְיוֹן Sambat'yon ofwel Sabbatsrivier genoemd werd omdat deze rivier het vierde gebod in acht nam: op Shabat stroomde hij niet! Zes dagen in de week was het volstrekt onmogelijk, deze rivier over te steken omdat hij dan in bulderende stroming alles met zich meesleurde en met volle kracht stenen en zand omhoog wierp, maar op de zevende dag stopte de stroom en lag stil. Dat was de dag waarop het voor de Joden verboden is om te reizen. Deze rivier vormde daarom een ideale barrière om hen gevangen te houden, want op deze manier konden Joden nooit oversteken. In בְּרֵאשִׁית רַבָּא Bereshit Rabba LXXIII,6 staat dan ook: *"De tien stammen werden verbannen naar de overzijde van de rivier de Sambat'yon."* Ook in de Jeruzalemse Talmud lezen wij, dat de tien 'verloren' stammen zich aan gene zijde van deze legendarische rivier zouden bevinden: *"Rabbi Berech'ya en Rabbi Chel'bo zeiden in de naam van Rabbi Sh'mu'el bar Nachman: naar drie ballingsoorden werd Israël verbannen, voor één deel naar de overzijde van de rivier de Sambat'yon, één naar Daphne in Antiochië, en één naar een plaats waar ze werden bedekt door de wolk die op hen nederdaalde!"* (סַנְהֶדְרִין Sanhedrin 53b en X,5). In deze tekst wordt heel universeel over Israël gesproken, maar een passage in de Midrash zegt nadrukkelijk, dat slechts tien stammen naar de overzijde van de Sambat'yon werden weggevoerd, maar dat de beide stammen Yehuda [Juda] en Bin'yamin

[Benjamin] naar alle landen werden verstrooid (בראשית רבא Bereshit Rabba LXXIII,5). In de Babylonische Talmud wordt de Sambat'yon één enkele keer genoemd, en wel in een discussie tussen rabbi Aqiva en de Romeinse machthebber Turnus Rufus over de vraag hoe men het precies kan weten op welke dag de Shabat valt. Rabbi Aqiva voert het ultieme bewijs aan: *“De rivier de Sambat'yon bewijst het!”* (Talmud Bav'li, tractaat סנהדרין Sanhedrin 65b). Conform de uitgebreidere versie van deze discussie in de Midrash geeft het commentaar van Rashi in de marge de toelichting, dat de Sambat'yon alle dagen stroomt, behalve op Shabat, dan ligt hij stil (בראשית רבא Bereshit Rabba XI,5). Ook Josephus Flavius vermeldt deze mythische rivier in zijn geschriften: *“Men noemt hem de Σαββατικὸν Sabbatikon, welke naam is ontleend aan de heilige dag der Joden.”* (De Bello Judaico [Joodse oorlogen] VII,5,1). Of deze mysterieuze rivier daadwerkelijk bestaat of slechts een legende is laat ik in het midden. Het is in elk geval een feit, dat de meningen uit elkaar gaan over de juiste locatie. Volgens Plinius de oudere was het een rivier in Judea (Naturalis Historia XXXI,18). Dat slaat natuurlijk nergens op! Josephus Flavius localiseert hem tussen Arka in het noorden van Libanon en Raphanaea in Syrië. Ook dat valt niet te bewijzen. Sommige rabbijnen denken zelfs, dat de Sambat'yon een rivier in Afrika is, en zij beroepen zich hiervoor op de eerder geciteerde tekst uit de Talmud, waarin wij lezen, dat de Israëlieten naar drie verschillende streken werden weggevoerd: naar Daphne, naar de overzijde van de Sambat'yon en naar een plaats, waar ze door de wolk bedekt werden die op hen neer daalde (סנהדרין Sanhedrin 53b en X,5). Volgens de סדר עולם Seder Olam [Wereldorde], een rabbijns geschrift uit de tweede eeuw werden de tien weggevoerde stammen niet door een wolk bedekt, maar gingen ze de donkere bergen in, waarmee door sommigen Afrika aangeduid wordt. Men beroept zich hiervoor op het tractaat סנהדרין Sanhedrin 94a uit de Talmud Bav'li, waarin schijnbaar de indruk gewekt wordt, dat de Assyrische koning Sanherib de tien stammen naar Afrika in ballingschap gestuurd zou hebben. In het tractaat ראש השנה Rosh haShana 26a lezen we in elk geval, dat rabbi Aqiva naar eigen zeggen zelf in Afrika geweest is. Ook dat er enkele tienduizenden Afrikanen vooral in het Oosten van het continent een vorm van het Jodendom belijden is een feit, maar dat de complete tien stammen daar terecht zouden zijn gekomen valt te betwijfelen. Volgens mij zijn de twaalf stammen in de ballingschap dermate met elkaar en met de lokale bevolking gemengd, dat er niet meer van aparte stammen gesproken kan worden, maar slechts van Joden in het algemeen of hooguit van individuele personen en groepen, die door middel van overlevering nog weten uit welke stam hun voorouders afkomstig waren. We blijven nog even bij rabbi Aqiva...

Rabbijns dispuut over de verloren stammen

Ik wil u in dit verband de discussie tussen diverse Joodse geleerden niet onthouden, die in de Mishna opgetekent staat over de vraag, of de weggevoerde stammen wel of niet terug zullen keren uit de verstrooiing. *“Rabbi Aqiva zegt: De tien stammen zullen niet terugkeren, want er staat geschreven (דברים D'varim [Deuteronomium] 29:27): ‘Daarom is de toorn van de Eeuwige tegen dit land ontbrand om daarover heel de vervloeking te brengen, die in dit boek opgetekend staat: De Eeuwige heeft hen in toorn en grimmigheid en grote verbolgenheid uit hun land gerukt en hen weggeslingerd naar een ander land, zoals dit thans het geval is!’ Zoals deze dag voorbij is en nooit meer terug zal keren, zo zullen ook zij die verbannen werden nooit terugkeren! Rabbi Eliezer zegt: Net zoals een dag gevolgd wordt door de duisternis en daarna het licht weer terugkeert, zo zal de Eeuwige ook de tien stammen, hoewel het nu duister is rondom hen, uiteindelijk uit de duisternis terughalen. Rabbi Shim'on ben Yehuda, uit de stad Akko, zegt namens Rabbi Shim'on: Als hun dagen zijn als deze dag, dan zullen ze niet terugkeren en anders zullen ze wel terugkeren.”* (Talmud Bav'li, סנהדרין Sanhedrin 110b). Hij wil daarmee zeggen, dat ze niet terug zullen keren als hun houding jegens de Eeuwige nog steeds dezelfde zal zijn als voor de ballingschap. Maar als ze berouw tonen en tot Hem terugkeren, dan zullen ze ook naar hun land terugkeren. Daar valt wel wat voor te zeggen vind ik, maar voor de beide andere meningen ook. Rabbi Eliezer gaat er hoe dan ook van uit, dat ze wel terugkomen, want dat heeft de Eeuwige immers door de profeten beloofd. Hoe kan rabbi Aqiva dan beweren, dat de tien stammen niet terug zullen keren? Spreekt hij daarmee dan niet de profetieën over de terugkeer van de ‘verloren’ stammen en de hereniging met de rest van Israël tegen? Rabbi

Yosef Albo denkt begrepen te hebben wat rabbi Aqiva bedoelde, namelijk dat de profetieën al in de tijd van de tweede Tempel vervuld waren! (ספר האיכרים Sefer ha'ikarim 4:42). Toen Yoshiyahu [Josia], de laatste goede koning van Juda, die wandelde op de wegen van David en deed wat recht is in de ogen van haShem, in het achttiende jaar van zijn regering de door zijn voorgangers verwaarloosde tempel liet restaureren, werd er een verborgen torarol gevonden. De hofschrijver Shafan begon de koning daaruit voor te lezen, die bij het horen van de tekst van de Tora hevig schrok en zijn kleren scheurde. Toen gaf de koning, die van 640 tot 609 v.g.t. regeerde, aan de hogepriester Chil'qiyahu [Chilkia] en vier andere koninklijke boodschappers de opdracht: *“Ga ter wille van mij en ter wille van het volk dat in Israël en Juda is overgebleven de Eeuwige raadplegen over de inhoud van de boekrol die we gevonden hebben, want het kan niet anders of de Eeuwige zal Zijn hevige woede over ons uitstorten omdat onze voorouders zich niet hebben gehouden aan de woorden van de Eeuwige en niet hebben nageleefd wat in dit boek geschreven staat!”* (דברי הימים ב' Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 34:21). Het was in het jaar 622, precies 100 jaar na de wegvoering van de noordelijke 10 stammen, dat koning Yoshiyahu [Josia] dit bevel niet alleen ter wille van Juda gaf, maar ook ter wille van het volk, dat in Israël is overgebleven. Dat wil dus zeggen, dat hij als koning van Juda ook de belangen behartigde van de overgebleven Israëlieten uit de weggevoerde tien stammen. Hij was immers ook hun koning, want in het eerste deel van deze studie heb ik aan de hand van diverse teksten reeds aangetoond, dat velen uit deze tien stammen zich gedurende de ruim 200 jaar zolang het noordelijke koninkrijk Israël bestond zich bij het zuidelijke koninkrijk Juda hadden aansloten alsook degenen die na de wegvoering van de tien stammen waren achtergebleven. Zij sloten zich aan bij Yehuda [Juda] en werden Yehudim [Joden]. Vanaf dat moment waren de Joden niet alleen degenen die uit de stam Juda afkomstig waren, maar ook de gelovigen uit alle overige stammen die ervoor gekozen hebben, aan de Eeuwige trouw te blijven en Hem te loven, wat ook de letterlijke betekenis is van de naam Yehudim. In de Talmud wordt met betrekking tot de hier geciteerde tekst opgemerkt, dat Yoshiyahu [Josia] de hogepriester Chil'qiyahu [Chilkia] en de andere vier boodschappers normaal gesproken naar Yir'm'yahu [Jeremia] had gezonden in plaats van Chulda, want hij was namelijk de belangrijkste profeet in die tijd, maar hij was op dat moment voor een g'ddelijke missie op weg naar de tien stammen in de ballingschap om hen bij elkaar te vergaderen en terug te brengen (מגילה Megila 14b en ערכין Arachin 33a). Hij kwam onderweg inderdaad een aantal Israëlieten tegen, die uit de ballingschap wisten te ontsnappen. Hij bracht hen terug naar het land van hun vaders, waar ze zich vermengden met de stammen Juda en Benjamin en in hen opgingen (zie ישועות משיחו Yeshuot Meshicho). Rabbi Aqiva bedoelde met zijn bewering, dat de tien stammen niet terug zouden keren, dat degenen die tot de terugkeer bestemd waren, reeds teruggekomen zijn en dat de hereniging van Efraïm en Juda reeds plaats heeft gevonden. De rest blijft voor altijd verloren omdat ze geassimileerd zijn in de heidense volken (Talmud, יבמות Yevamot 16b-17a). De פסיקתא רבתי Pesiqta Rabbati spreekt dat laatste echter tegen, want in deze Midrash wordt uitgelegd, dat de tien verdwenen stammen teruggebracht zullen worden wanneer de Mashiaח [Messias] komt, samen met allen die door de aarde verzwolgen werden. Hij zal hen via ondergrondse gangen onder de Olijfberg in Jeruzalem brengen, van waaruit zij naar boven zullen komen zodra de Eeuwige die berg zal doen splijten als Hij zijn voet op de top zet. In de Ashkenazische traditie wordt er daarentegen helemaal niet zo positief over een terugkeer van de verloren stammen in de eindtijd gedacht, want daarin wordt van de tien stammen gesproken als 'die rojte Jidelech' [de rode Joden], die zich achter de rivier de Sambat'yon gereed houden om zich tijdens de laatste grote oorlog, de Armageddon, samen met de Antichrist aan G'ds volk te wreken! Alleen de gedachte daaraan geeft mij de koude rillingen. Ik hou het daarom persoonlijk liever bij de andere visies, waarin de Goede Herder Zich over de verstrooide schapen van Israël zal ontfermen en hen liefdevol terug zal brengen naar Zijn kudde.

Geen afzonderlijke stammen meer, maar één volk

Al sinds de splitsing van het koninkrijk Israël in een deel dat aan de Eeuwige trouw is gebleven en een deel dat afvallig geworden is alsook het latere gedeeltelijke herstel door middel van de koninklijke besluiten van Cyrus II, Darius I en Artaxerxes I bestonden de Israëlieten niet meer

uit afzonderlijke stammen, maar vormden tezamen één volk! Natuurlijk werd de stam waartoe iemand behoorde, ook na de terugkeer uit de ballingschap in de geslachtsregisters opgegeven, want anders had Sha'ul [Paulus] in Romeinen 11:1 niet zo stellig kunnen zeggen, dat hij afkomstig was uit de stam Bin'yamin [Benjamin] en van Chana [Hanna] had in Lucas 2:36 niet vermeld kunnen worden, dat zij tot de stam van Asher [Aser] behoorde. Over de inschrijving van de teruggekeerde ballingen lezen wij: *“Zo is heel Israël ingeschreven in de registers die zijn opgenomen in de kroniek van de koningen van Israël. De Judeeërs waren wegens hun ontrouw als ballingen naar Babylonië gevoerd. Nu keerden de rechtmatige eigenaars weer terug naar hun bezittingen in de verschillende steden: gewone Israëlieten, priesters, Levieten en tempelknechten. In Jeruzalem vestigden zich families uit de stammen Yehuda [Juda], Bin'yamin [Benjamin], Efrayim [Efraim] en M'nashe [Manasse]...”* (אָ דִּיבְרֵי הַיָּמִים א) [1 Kronieken] 9:1-3). Hoewel de overgrote meerderheid van het volk Israël tot op heden nog steeds verstrooid is over de hele wereld, ongeacht tot welke stam men behoort, was en bleef Jeruzalem sindsdien weer het nationale en spirituele centrum van het hele Joodse volk. Daarom zijn vanaf die tijd bij de viering van de Mo'adim [pelgrimsfeesten] ook ontelbare vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschappen uit vele landen in Jeruzalem aanwezig. Dat lezen wij bijvoorbeeld in Handelingen 2:5-11 over de viering van Shavuot, het Wekenfeest. In vers 5 worden zij *‘vrome Joden die afkomstig waren uit ieder volk op aarde’* genoemd. In vers 22 daarentegen worden zij door Petrus met *‘mannen van Israël’* (NBG) ofwel *‘Israëlieten’* (NBV) aangesproken. Joden en Israëlieten zijn immers sinds de tijd van de ballingschap synonieme begrippen voor alle nakomelingen van Ya'aqov [Jakob]. Het is derhalve volstrekt onbijbels te beweren dat iemand alleen Jood genoemd mag worden als hij een biologische afstammeling van Juda is. Sha'ul [Paulus] schrijft: *“Want niet hij is een Jood, die het uiterlijk is, en niet dat is besnijdenis wat uiterlijk, aan het vlees, geschiedt, maar hij is een Jood, die het in het verborgen is, en de ware besnijdenis is die van het hart, naar de Geest, niet naar de letter. Dan komt zijn lof niet van mensen, maar van G'd!”* (Romeinen 2:28-29). Paulus bedoelt daarmee natuurlijk iets anders, maar waar het daarbij vooral om gaat is het feit, dat een Jood in G'ds ogen iemand is, die daadwerkelijk voor Hem gekozen heeft, die Hem wil dienen en Hem wil gehoorzamen, ongeacht uit welke stam en uit welk volk hij afkomstig is. Zo werd sinds de tijd van de ballingschap met ‘Jood’ iedereen aangeduid, die tot G'ds volk wilde behoren en zich bij het koninkrijk Juda aansloot. Zo werd ‘Jood’ ook in het Perzische Rijk de verzamelbegrip voor alle Israëlieten die niet geassimileerd waren, maar hun eigen identiteit bleven bewaren. Dat zien wij heel duidelijk in het boek Esther, dat zich in een tijd afspeelt, waarin de eerste remigratiegolven al hebben plaatsgevonden en de tempel inmiddels weer was herbouwd en opnieuw in gebruik was genomen. Alle Israëlieten, die daarna in de 127 provincies van het Perzische Rijk waren achtergebleven, werden in dit boek ‘Joden’ genoemd, tot 45 keer aan toe, ongeacht uit welke stam ze afkomstig waren. In andere bijbelboeken werden ‘Joden’ en ‘Israëlieten’ uitwisselbare begrippen, die naast elkaar en door elkaar heen werden toegepast op hetzelfde volk! De profetie van Ezechiël is dus inderdaad uitgekomen: Efraim en Juda zijn inmiddels herenigd! De twaalf stammen zijn samen één volk geworden: het Joodse volk! De Israëlieten die zich op dit moment nog in de verstrooiing bevinden zijn dus geen complete stammen, maar individuele personen uit alle stammen zoals u en ik. Toch zullen ook zij niet altijd in de verstrooiing blijven, want *“Hij zal Zijn engelen uitzenden met luid shofargeschal en zij zullen Zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste der hemelen tot het andere!”* (מִתְהַיְדוּ) Matityahu [Matthéüs] 24: 31). Amen!

Werner Stauder